

CUCUMİS SATIVUS KİMDİR ?

Prof. Dr. Ahmet İNAM*

Cucumis Sativus'u

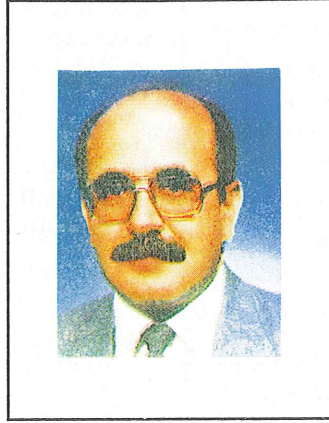
Roma İmparator'u sanan Cucumis Sativus'lara...

İnceleyen kolayca görebilir: Cucumis Sativus'un tarihi insanlığın oluşumuyla başlar. Bizlerin arasında yaşayan, bizlerden biridir. Belki çoğumuz Cucumis Sativus olabiliriz. Hatta "Cucumis Sativus ağası" olabiliriz.

Kimdir Cucumis Sativus? Kabakgiller familyasından "hıyar"ın teknik adıdır. Uzakdoğu kökenli olduğu söylenen, soğuktan korkan bu canlıya kibarlık olsun diye "salatalık" dendiği de olur. "Hıyar", kaba saba, haddini bilmez, insanlara argoda verilen addır. "Hıyar ağası" has, öz be öz hıyarlara yakıştırılan bir sıfattır. "Hıyar kimdir?" diye sorulduğunda, çoğumuzun verdiği yanıt: "Ben değilim" olacaktır. Oysa hıyarın en önemli özelliği de hıyar olduğunu bilememesidir.

Peki, nasıl hıyar olunur? Önce, kabakgiller familyasına yazılmak gerekiyor. "Kabak"ın argodaki anlamlarından biri: Bönlük. Argonun botanik ilişkisi yansıtan ilginç bir yapısı var. Kabakgillerden hıyar: Bönlüklerden kendini bilmez biri.

"Kendini bilme", "kendini bilmezlik" konularını "Cucumis Sativus ağalığı" çerçevesinde tartışalım. Başkalarını tanıma, başkaları içinde yerimizi, rolümüzü tanımayla başlıyor, kendini bilme. Okumak yazmakla kazanılabilen özellik de değil. Nice okumuş yazmış, okuma yazma öğretene "Cucumis Sativus" var, dört yanımızda. Bilgi gönlümüzle birleşemiyorsa, içimizde derinleşemiyorsa, içimizde ham, çiğ bir Cucumis Sativus olarak kalır. Bilgi hıyarlaşır. Tuhaf değil mi? Nice sulu, sığ insanların yaşadığı dünyanın, bu

dünyadaki sanatın, bilginin, bilimin neden giderek "cacıklaştığını" anlayabiliyor musunuz?

Toplumdaki beklentilere bakalım: Hıyarlık el üstünde tutuluyor. Hıyar insan, hıyar politika, hıyar müzik, hıyar mühendislik. En kötüsü hıyar sevgi. Sevgi sözleri değişiyor: "Doyamazsın tadıma, bandıra bandıra ye beni" diyor, şarkı. Bir

hıyarın bir başka hıyara söylediği sözler olsa gerek. Eğitim, incelmeyi, ince insan yetiştirmeyi unuttu. Çelebi insanlar azaldıkça azalmış. Çünkü başarı, çünkü iş bitirme, ne pahasına olursa olsun sonuca ulaşma toplumun el üstünde tuttuğu değerler olmuş.

Bir bozukluk var hayatımızda. Bir hastalık. Etiyolojisini tam bilemiyoruz. Ama semptom belli: Toplumun her yanı kültürün her alanı **Cucumis Sativus**'larla dolu.

Mesleğiniz ne olursa olsun, kim olursak olalım, kültürlü insan, dünyalı insan, bu dünyaya yakışan insan, ince insan olalım. Kendisi üstüne düşünmüş, zayıf ve güçlü yanlarını bilen, doğrusu bilmeye çalışan, hayatının anlamını, sahip olduğu değerleri, inançları, ölümlü bir insan olarak kendine koyduğu hedefleri sorgulayabilen bir insan aklı, duygusu, gönlü olan. Bu insana yakışan bilgi, bu insanın çoştığı sanat. İnce bilgi, ince sanat, incelikli bakabilmek dünyaya, incelikli yaşabilmek...

İlk iş şu soruyu sormada: "Ben bir Cucumis Sativus muyum?" Kimler, öyle biri? Bu duyarlık, hıyar olup olmadığını sorgulayan duyarlık, elbette bir gün hıyarlığı ortadan kaldıracaktır. Bu bir umut. Belki de şu gezen, hep "hıyar" insanlarla yaşayacaktır. Yaşayanlar görecektir.

* Prof. Dr. Ahmet İNAM
ODTÜ Felsefe Bölümü Başkanı